

گزیده فیلم‌های جشنواره‌ی
بین‌المللی فیلم رشد با موضوع
تقویت مهارت‌های معلمی

نمای چهارم، دوزبانگی

عنوان فیلم: دوزبانگی
کارگردان: وحید گلستان
قالب: مستند
مدت زمان: ۱۸ دقیقه

دوزبانگی و چندزبانگی در اساس
شکل‌های مختلف یک پدیده‌ی
واحدند و غالباً مطالبی که
در زمینه‌ی دوزبانگی مطرح
می‌شود، درباره‌ی افراد
چندزبانه یا جامعه‌های
چندزبانه نیز، با احتیاط،
قابل تعمیم است
(مدرسی، ۱۳۶۸: ۲۶).

فرهنگیان محترم، اولیای گرامی و متولیان ارجمند آموزش و پرورش برای تهیه فیلم‌های معرفی شده می‌توانند به یکی از روش‌های زیر اقدام کنند:

الف) تماس با شماره تلفن ۸۸۳۰۵۸۶۱ - ۰۲۱ (گروه تولید فیلم‌های آموزشی).

ب) ارسال درخواست کتبی از طریق نشانی الکترونیکی goroohonari@gmail.com (با ذکر نام، شماره تلفن، کدپستی و نشانی دقیق).

ج) مراجعه حضوری به این نشانی: تهران، خیابان کریمخان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش، طبقه دوم، گروه توسعه و تولید رسانه‌های شنیداری و دیداری.

پس زبان همدلی خود دیگر است

یکی از وظایف آموزگاران در کلاس درس، انتقال علم و اطلاعات به دانش‌آموزان است. برای انتقال اطلاعات ابزارهایی مورد نیاز است و زبان ابزاری مهم برای برقراری ارتباط و بیان اندیشه‌هاست. تمامی کتاب‌های درسی دانش‌آموزان ایرانی، از پیش‌دبستانی تا دوره‌ی دانشگاه، به زبان فارسی چاپ می‌شوند، در حالی که تنوعات زبانی و گویشی کشور باعث شده است آموزگاران در کلاس‌های درس خود با دانش‌آموزانی مواجه باشند که به زبانی غیر از زبان رسمی کشور ما، یعنی فارسی، تکلم می‌کنند. واژه‌ی دوزبانه یا چندزبانه درباره‌ی افراد و جوامعی به کار می‌رود که بیش از یک زبان را در ارتباط به کار می‌گیرند. اکثر مردم تصور می‌کنند در شرایط عادی، جامعه باید یک‌زبانه باشد؛ در حالی که اکثر جوامع و افراد چندزبانه‌اند (کمالی، ۱۳۸۴: ۱۷).

«دوزبانگی پدیده‌ای است که در اکثر کشورهای جهان به چشم می‌خورد. بهره‌مندی از زبان دوم برای برقراری ارتباط بین سایر هم‌وطنان، یک حق اجتماعی است. کشور ما از جمله کشورهای است که تنوع زبانی را در خود داراست، برای مثال، زبان بلوچی، آذری، عربی و ...

آموزش مهارت‌های شفاهی زبان فارسی به کودکانی که زبان مادری آن‌ها فارسی نیست، به آن‌ها فرصت می‌دهد علاوه بر رفع نیازهای فردی، توانایی مشارکت فعال‌تری در برنامه‌ریزی‌های آموزشی کسب کنند»

اگر دانش‌آموزی به واسطه‌ی نداشتن تسلط کافی به زبان دوم، قادر به انتقال دانسته‌هایش نباشد یا نتواند ارتباط لازم را برقرار کند؛ نباید او را کندذهن یا ناآگاه دانست. «مشکلات سوادآموزی دانش‌آموزان دوزبانه می‌تواند معلول عوامل متعددی از جمله مسائل زبانی، روان‌شناختی، جامعه‌شناختی، فرهنگی و اقتصادی جامعه باشد. البته همه‌ی عوامل مذکور، به‌میزانی کمتر از دانش‌آموزان دوزبانه، سوادآموزی دانش‌آموزان تک‌زبانه را هم تحت‌تأثیر قرار می‌دهند.

اگرچه زبان وسیله‌ی اصلی ارتباط، تفهیم و شفاف‌سازی انسان‌ها با یکدیگر است، ولی برای کودکان دوزبانه، معمولاً حالت عکس دارد و مانع و سد راه ارتباط و تفهیم و تفاهم می‌شود.»

در کشور ما، تعداد زیادی از دانش‌آموزان با تسلط به زبان قومی و مادری‌شان و آشنایی اندک با زبان فارسی وارد دبستان می‌شوند. کودکان مناطق غیرفارسی‌زبان مجبورند با زبانی سوادآموزی کنند که یا با آن کاملاً بیگانه‌اند یا آشنایی خیلی کمی دارند. مشکل اصلی آن‌ها در کلاس درس این است که زبان معلم خود را نمی‌دانند یا نمی‌توانند درک کنند. از این رو، شناخت آموزگاران از چنین دانش‌آموزانی، به تقویت مهارت‌ها و توانایی‌های آن‌ها در تدریس و کلاس‌داری می‌افزاید.

«زبان مادری از بدو تولد همراه همیشگی هر نوزادی است. زبان در سال‌های آغازین شکل می‌گیرد و در فرهنگ جای دارد. تجربه‌های کودکان به زبان جان می‌بخشند. کودکی که چند سال با زبان مادری‌اش پرورش یافته است، اگر به یکباره و بدون مقدمه‌چینی لازم در ذهنش، وارد زبان دوم شود، شمایل تازه‌ای از شخصیت او در جامعه، با زبان دوم، تصویر می‌شود که تصویر کاملی از کودک با زبان مادری‌اش نیست.» این جملات، اطلاعاتی از فیلم مستند «دوزبانگی» است که برای آشنایی آموزگاران محترم با دانش‌آموزان دوزبانه تولید شده است. فیلم مستند «دوزبانگی» یکی از تولیدات دفتر تکنولوژی آموزشی و فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است که در راستای توجه و تأکید بر موضوع دوزبانگی دانش‌آموزان و آشنایی بیشتر آموزگاران با این موضوع تهیه و تولید شده است.

خلاصه‌ی فیلم: فیلم مستند دوزبانگی مشکلات دانش‌آموزان دوزبانه در برخی روستاها و مناطق استان‌های ایران از جمله کردستان، کرمانشاه و سیستان و بلوچستان را بررسی کرده و از نزدیک نظرات، پیشنهادها و مشکلات آموزگاران و دانش‌آموزان را در قالب دوربین ضبط کرده است.

مخاطب فیلم: این فیلم برای تماشای مدیران، معاونان، مربیان و آموزگاران محترم مدرسه‌های دوره‌های اول و دوم ابتدایی توصیه می‌شود.

معرفی کارگردان

وحید گلستان، متولد ۱۳۵۸، کارشناس ارشد سینما، فیلم‌ساز و مدرس سینماست. او نویسنده‌ی و کارگردانی ده‌ها فیلم کوتاه و بلند داستانی، مستند، پویانمایی، علمی آموزشی و فیلم سینمایی «تتل و راز صندوقچه» را در کارنامه‌ی هنری خود دارد.

گلستان علاوه بر اینکه جوایز زیادی را در جشنواره‌های فیلم کسب کرده، سال‌هاست خود به‌عنوان داور فیلم‌های کوتاه و بلند فعالیت می‌کند و دبیری چهل و نهمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم رشد را نیز بر عهده داشته است.

منابع

۱. بهمنار کمالی. دوزبانگی. انتشارات مدرسه تهران، ۱۳۸۴. چاپ اول.
۲. رحیمی مدرسی. درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان. نشر مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی. تهران، ۱۳۴۸.
۳. عبدالحمید رضوی. «دوزبانگی: مسئله یا پدیده؟» از کتاب مجموعه مقالات «دوزبانگی و آموزش». نشر پژوهشگاه مطالعات وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۰. چاپ اول.